

Ο γαλαξίας του Ελληνισμού στην Αν. Μακεδονία - Η απελευθέρωση της Καβάλας (Στέλιος Κούκος)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Οι πόλεις της Μακεδονίας και Θράκης επί τουρκοκρατίας ο γαλαξίας του ελληνισμού στην περιοχή

Με την ευκαιρία της επετείου της απελευθέρωσης της Καβάλας (26 Ιουνίου 1913)

Η πόλη της Καβάλας, με σχετικά παράλληλο βίο με τη Θεσσαλονίκη, καθώς και οι λοιπές βορειοελλαδικές πόλεις προδιαγράφουν τον ιδιαίτερα σημαντικό και αξιόλογο γαλαξία του ελληνισμού εν μέσω τουρκοκρατίας στην περιοχή της Μακεδονίας και της Θράκης. Πρόκειται για έναν κόσμο -με την έννοια του κοσμήματος- που καταφέρνει να δίνει τον τόνο στο χώρο του, ακόμη και όταν δεν αποτελεί την πλειοψηφία ανάμεσα στους κατοίκους. Αυτό βεβαίως δεν είναι ανεξάρτητο του πολιτισμού και της ιστορίας που φέρει και εκπροσωπεί ο κόσμος αυτός και είναι “αναγκασμένος”, προικισμένος επί το σωστότερο, να τον διατηρεί, να τον υπερασπίζεται και να δημιουργεί πάνω σε αυτόν. Ακόμη βέβαια και όταν δεν τον κατέχει, διακατέχεται επαρκώς από αυτόν. Αρκεί ενίοτε να εμπνέεται! Ως προς αυτό είναι χαρακτηριστική η φράση του αγράμματος, πλην σοφού συγγραφέα, στρατηγού Μακρυγιάννη, που, όταν κάποιοι στρατιώτες προσπαθούσαν να πωλήσουν σε ξένους δύο όμορφα αγάλματα, τους είπε “να μην καταδεχτείτε να βγουν από την πατρίδα μας. Γι’ αυτά πολεμήσαμε”!

Η συσπείρωση των Βορειοελλαδιτών γύρω και μέσα στην κοινότητα, στην εκκλησία, που είχε ιδιαίτερο θεσμοθετημένο ρόλο, η προκοπή, η οικονομική δραστηριότητα, η εκμετάλλευση των δυνατοτήτων της εποχής, το ενδιαφέρον για την παιδεία, τη μόρφωση, τον πολιτισμό, τον αθλητισμό, τα έργα φιλανθρωπίας τούς προσέδιδαν μία προστιθέμενη αξία και ήταν πάντα μία ιδιαίτερα υπολογίσιμη δύναμη. (Να αναφέρουμε και τη λάθρα βεβαίως συμμετοχή τους στους εθνικούς αγώνες: τοπικές επαναστάσεις, Μακεδονικός Αγώνας, Ελληνική Επανάσταση...). Ιδιαίτερης σημασίας η διαποίμανση των περιοχών αυτών από εμπνευσμένους αρχιερείς του οικουμενικού πατριαρχείου, που ήξεραν να λειτουργούν διακριτικά, ως καθοδηγητές και καταλύτες στις διάφορες δραστηριότητες του ποιμνίου τους. Ενίοτε και ως κυματοθραύστες με τις όποιες βέβαια συνέπειες...

Η περίπτωση της Καβάλας, που, όπως προαναφέραμε, προσομοιάζει στη Θεσσαλονίκη, αποτελεί χαρακτηριστικό δείγμα της προσπάθειας προκοπής και ποικίλης ανάπτυξης στην περιοχή. Ίσως όμως να αποτελεί παράδειγμα και για εμάς σήμερα, που έχουμε περιέλθει σε μία άλλου είδους κατοχή -και όχι βεβαίως χωρίς να ευθυνόμαστε.

Μία ημέρα πριν από την επέτειο της απελευθέρωσης της Καβάλας, της όμορφης πόλης της Ανατολικής Μακεδονίας, την “επισκεφτόμαστε”, για να δούμε πώς διαμορφώθηκε ο τοπικός ελληνικός κόσμος λίγο πριν από την άφιξη του ελληνικού πολεμικού ναυτικού και του στρατού και τη διά... περιπάτου και άνευ μάχης κατάληψή της από το βουλγαρικό στρατό. Εν μέρει και ως προς αυτό μοιάζει στη Θεσσαλονίκη. Άλλωστε και η γιορτή του πολιούχου της Αποστόλου Παύλου στις 29 Ιουνίου το έτος εκείνο (1913) γιορτάστηκε εν ελευθερία.

Μία επίσκεψη λοιπόν στη γειτονική Καβάλα, που η Εγνατία οδός την έφερε πιο κοντά, μέσα από το Αρχείο Κωνσταντινίδη, το οποίο, όπως φαίνεται, δεν είναι περικλειστο στα όρια της Θεσσαλονίκης. Η ξενάγηση του Γεωργίου Κωνσταντινίδη περιλαμβάνει επίσης μοναδικές φωτογραφίες της πόλης, όπως και ποικίλου είδους τεκμήρια και ντοκουμέντα, που κι αυτά μοιάζουν να συνδέουν περισσότερο τις δύο πόλεις τόσο σε επίπεδο προσώπων όσο και σε συλλογικό. Σε ξεχωριστή ενότητα αναφέρονται τα της απελευθέρωσης της Καβάλας. Το αφιέρωμα πραγματοποιείται με την ευκαιρία της διοργάνωσης στην Καβάλα, στο πλαίσιο των Ελευθερίων της πόλης, της έκθεσης φωτογραφιών και τεκμηρίων με τίτλο “Η Καβάλα των αρχών του 20ού αιώνα μέσα από το Αρχείο του Γεωργίου Κωνσταντινίδη”, που φιλοξενείται στο Αρχαιολογικό Μουσείο Καβάλας. Διάρκεια μέχρι 30 Ιουνίου.

Εισαγωγή για το αφιέρωμα της εφημερίδας “Μακεδονία της Κυριακής”: “Η Καβάλα στα τέλη του 19ου αιώνα στις αρχές του 20ού, Μέσα από το αρχείο Γεωργίου Κωνσταντινίδη”.